

ANALIZA PRINCIPALILOR INDICATORI AI DEZVOLT RII IMM-urilor DIN REPUBLICA MOLDOVA PE CLASE DE M RIME

Dorin RO U¹, doctorand,
Institutul Național de Cercet ri Economice, Republica Moldova

Studiul de față pune în evidență situația actual a IMM-urilor din Republica Moldova pe clase de m rime prin prisma celor mai importanți indicatori statistici. Prin urmare, pentru intervalul de timp cuprins între anii 2007-2015 a fost realizat analiza indicatorilor statistici privind numărul de întreprinderi, numărul mediu de salariați și veniturile din vânz ri. Analiza urm re te o serie de pa i logici i se concentrează pe evidențierea aspectelor relevante și a instrumentelor statistice utilizate pentru estimarea contribuției IMM-urilor cu accent pe m rime la cre terea economic , având ca scop scoaterea în evidență a importanței aportului IMM-urilor la economia Republicii Moldova. Rezultatele obținute demonstrează c IMM-urile din Republica Moldova au un rol important în asigurarea dezvolt rii economice. Acestea au un impact major în determinarea stabilit ții și creșterii mobilit ții economiei naționale la provoc rile de ordin intern i extern.

Cuvinte-cheie: IMM, clase de m rime a întreprinderii, număr de întreprinderi, număr mediu de salariați, venituri din vânz ri, Republica Moldova.

This study reveals the current situation of SMEs in the Republic of Moldova based on size class, in terms of the most important statistical indicators. Consequently, for the 2007-2015 period, an analysis of statistical indicators concerning the number of enterprises, employees, and sales revenue was conducted. The analysis follows a series of logical steps and highlights relevant issues, as well as statistical tools used to estimate SMEs contribution to economic growth in general, and to the Republic of Moldova economy in particular. The results obtained from the analysis show the importance of SMEs on economic development. They have a major impact on national economic stability, and its increasing mobility when facing internal and external challenges.

Keywords: SME, enterprises by size class, number of enterprises, employees, sales revenue, Republic of Moldova.

JEL Classification: J29, L25, O52.

CZU: 334.7.012.63/64(478)

Introducere. Întreprinderile mici i mijlocii (IMM) reprezint f r îndoial un factor de dezvoltare extrem de important în economia fiec rei națiuni, contribuind direct la formarea Produsului Intern Brut, la crearea a noi locuri de munc , la stimularea concurenței, favorizarea inovațiilor și tehnologiilor noi. În prezent, la nivel european, acestea constituie în medie mai mult de 99% din totalul întreprinderilor. Comparativ cu întreprinderile mari acestea dau dovad adesea de mai mult flexibilitate și adaptabilitate față de tendințele pieței și a mediului de afaceri.

În acest context, s-a propus realizarea unui studiu care s pun în evidență situația actual a întreprinderilor pe clase de m rime din cadrul IMM-urilor din Republica Moldova prin prisma celor mai importanți indicatori statistici. Prin urmare, pentru intervalul de timp cuprins între anii 2007-2015 a fost realizat analiza indicatorilor statistici privind numărul de întreprinderi, numărul mediu de salariați și veniturile din vânz ri din perspectiva IMM-urilor pe clase de m rime.

Datele statistice cu privire la IMM-urile din Republica Moldova, în baza c rora a fost realizat analiza dat au fost preluate din sursele de date administrative privind activitatea agenților economici după m rime, publicate pe pagina web a Biroului Național de Statistic la compartimentul: Banca de date statistice „Antreprenoriat” [1]. Pentru anul 2015, datele oferite de Biroul Național de Statistic nu includ activitatea organizațiilor necomerciale, prin urmare analiza a fost divizat în dou segmente de timp: intervalul 2007-2014 cu date, în care se conțin și întreprinderile necomerciale, intervalul de timp 2014* cu datele recalculat, în care nu se conțin organizațiile necomerciale și 2015 cu date în care, de asemenea, nu se conțin organizațiile necomerciale.

Din punct de vedere metodologic, analiza urm re te o serie de pa i logici i se concentrează pe evidențierea aspectelor relevante și a instrumentelor statistice utilizate pentru estimarea contribuției IMM-urilor cu accent pe m rime la cre terea economic , având ca scop scoaterea în evidență a importanței aportului IMM-urilor la economia Republicii Moldova. Analiza de față a fost realizat în cadrul Institutului

¹ © Dorin RO U, dorin.c.rosu@gmail.com

Național de Cercetări Economice al A.M. în cadrul proiectului instituțional aplicativ: 15.817.06.05A „Armonizarea politicii de dezvoltare a IMM-urilor în Republica Moldova cu principiile „Small Business Act” pentru Europa” [2].

Numărul de întreprinderi. În Republica Moldova, sectorul IMM a apărut ca urmare a reformelor structurale efectuate în procesul trecerii de la economia centralizată la cea de piață, pe parcurs acestea au evoluat de la primele forme care apar la sfârșitul anilor '80 odată cu fondarea primelor cooperative la societățile cu răspundere limitată, societățile pe acțiuni sau întreprinderile individuale, gospodăriile de fermieri și asociațiile de astăzi indiferent de faptul că acestea s-au confruntat cu o serie de dificultăți de ordin financiar, legislativ sau birocratic.

Începând cu anul 2007 și până în 2014 numărul IMM-urilor care au activat în cadrul economiei autohtone a înregistrat o creștere continuă (figura 1), astfel, dacă în anul 2007 în Republica Moldova activau 39,32 mii de IMM-uri, atunci în 2014 cifra acestora era cu 13 mii de unități mai mare și constituia 52,34 mii de IMM-uri, cu o medie pentru acest interval de 46,22 mii de unități. Din perspectiva numărului de IMM-uri strict comerciale pentru anul 2015 față de 2014 se poate observa o ușoară scădere a numărului lor, în 2015 față de 2014 de la 50,27 mii de unități la 49,77 mii.

Pondere medie a IMM-urilor în totalul de întreprinderi la nivel de țară în intervalul anilor 2007-2014 a fost de 97,67%, aceasta variind nesemnificativ, în limitele unei plaje de 0,94%. Pentru IMM-urile comerciale în intervalul cuprins între 2014-2015 această pondere a constituit 98,05%. Contrar evoluției numărului de IMM-uri pe cele trei segmente, ponderea lor a avut o evoluție negativă: de la 98,33% în 2007 la 97,39% în 2014. Iar pentru intervalul dintre 2014-2015, ponderea IMM-urilor în afară de organizațiile necomerciale a continuat această scădere.

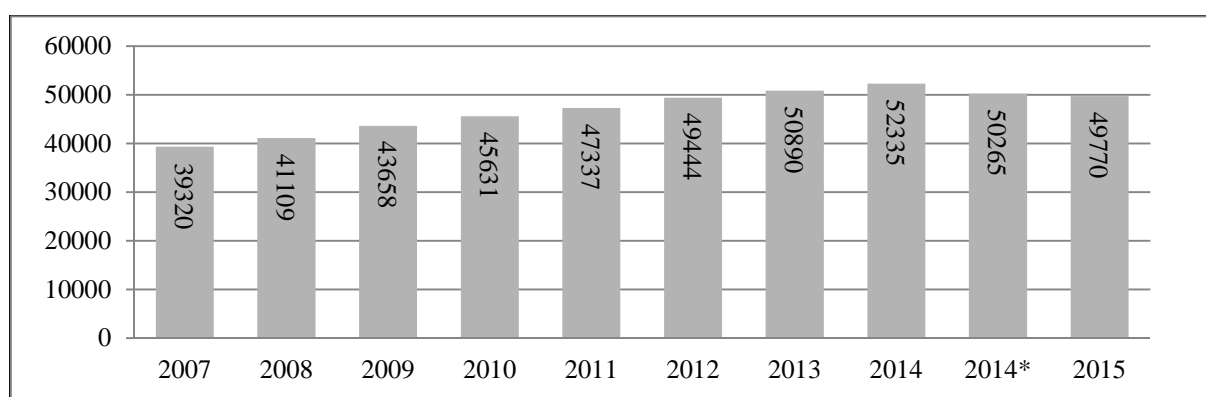

Figura 1. Evoluția numărului IMM-urilor, 2007-2015, unități

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor BNS.

Pe clase de mărimi, cotele IMM-urilor față de totalul numărului de IMM-uri din Republica Moldova au variat nesemnificativ, amplitudinea maximă pentru intervalul anilor 2007-2014 a fost de aproximativ 2% pentru toate clasele, iar pentru intervalul 2014-2015, interval în care nu au fost luate în calcul IMM-urile necomerciale, această amplitudine a fost nesemnificativă, oscilând până la maxima de 0,4%. Media pentru intervalul 2007-2014 înregistrată de întreprinderile de talie mijlocie s-a clasat în jurul cifrei de 3,5%, pentru întreprinderile mici a fost de circa 19,4% și respectiv pentru cele de talie mică a fost de aproximativ 77,1%. Iar din perspectiva IMM-urilor fără organizațiile necomerciale pentru anii 2014 și 2015 această cifră a fost în medie de 3,2% pentru întreprinderile mijlocii, 19,9% pentru întreprinderile mici și de 76,92% pentru întreprinderile mici.

În intervalul anilor 2007-2014, întreprinderile mijlocii au fost în medie de 1,61 mii de unități. Evoluția numărului acestora (figura 2) poate fi delimitată în două subintervale: perioada 2007-2011 în care numărul întreprinderilor mijlocii a fost în descreștere, de la 1,77 mii de întreprinderi în 2007 la 1,50 mii de întreprinderi în 2011 și intervalul 2011-2014 și, respectiv, 2014-2015 pentru întreprinderile mijlocii strict comerciale, unde numărul de întreprinderi a fost în creștere, de la 1,50 mii în anul 2011 la 1,62 mii de întreprinderi în 2014 și, respectiv, pentru întreprinderile mijlocii strict comerciale în intervalul 2014-2015 unde tendința s-a menținut aceeași.

Numărul întreprinderilor de talie mică a înregistrat o medie ascendentă, cu mici variații pe perioade scurte, astfel, dacă în anul 2007 activau 7,19 mii de întreprinderi mici, atunci în 2014, în cadrul economiei

autohtone, activau circa 10,10 mii de astfel de întreprinderi sau 9,97 mii de întreprinderi mici comerciale în 2015. Primul recul a fost înregistrat în 2009, când num rul întreprinderilor mici a fost de 8,26 mii față de 8,33 mii, care a fost înregistrat în 2008. Cea mai ridicată valoare a fost înregistrată în 2014 și, respectiv, în 2015 pentru întreprinderile strict comerciale.

Din totalul IMM-urilor cele mai numeroase au fost întreprinderile din categoria micro, în intervalul anilor 2007-2014, acestea au fost în medie 35,65 mii de unit ți, iar pentru IMM-urile comerciale, în intervalul 2014-2015, media a fost de 38,48 mii de unit ți. Începând cu anul 2007 num rul de IMM-uri a fost în continu cre tere până în 2014, astfel, dac în 2007 în cadrul economiei Republicii Moldova activau 30,35 mii de întreprinderi micro, în 2014 num rul acestora era de 40,62 mii. În 2015 num rul întreprinderilor strict comerciale din categoria micro a fost de 38,18 mii de unit ți și a înregistrat o sc dere față de anul anterior acestuia.

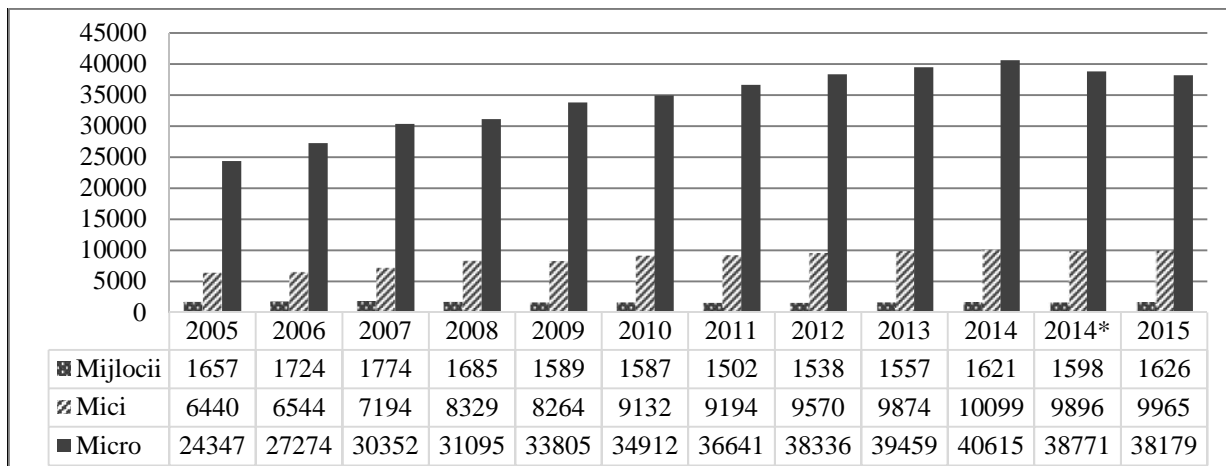

Figura 2. Cotele IMM-urilor pe clase de mrimi față de totalul de IMM-uri, 2007-2015, unit ți

Sursa: Elaborat de autori în baza datelor BNS.

Num rul mediu de salariați. Tendința general a numărului de salariați din cadrul IMM-urilor, pentru anii 2007-2014, a fost în sc dere, cu mici variații pe perioade scurte de timp. Astfel, dac la începutul perioadei, în 2007, în cadrul IMM-urilor munciau 343,5 mii de salariați, în 2014 num rul lor era de aproximativ 291,7 mii. După cum se poate observa din figura 3, excepție a fost anul 2012, când num rul de salariați din cadrul IMM-urilor a fost mai mare decât în 2011, cu o cifr de 300,2 mii în 2012 față de 294,1 mii în 2011. Această tendință a fost proprie și pentru salariații din cadrul IMM-urilor strict comerciale pentru intervalul 2014-2015, de la aproximativ 284,0 mii de salariați în 2014 la 281,4 mii în 2015.

Ponderea cea mai ridicată a fost înregistrată în anul 2007 și a constituit 59,8%, iar minima a fost înregistrată în 2014 cu 56,2%. În intervalul de timp cuprins între 2014 și 2015, ponderea salariaților din cadrul IMM-urilor comerciale față de totalul salariaților din cadrul întreprinderilor comerciale autohtone a fost în medie de 55,4% și a variat nesemnificativ cu tendință negativ .

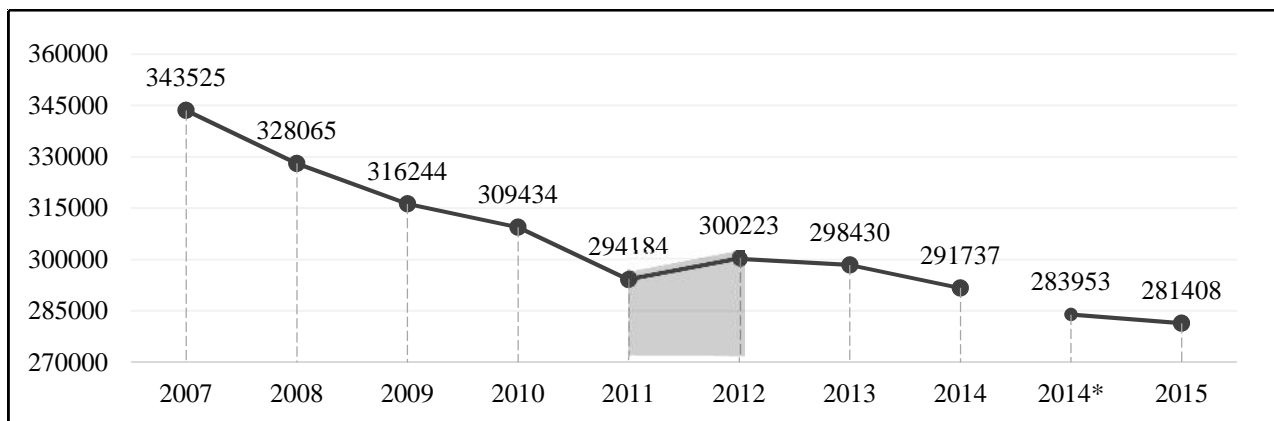

Figura 3. Evoluția numărului mediu de salariați din cadrul IMM-urilor, 2007-2015, persoane

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor BNS.

Pe clase de mărime, ponderea numărului mediu de salariați față de totalul salariaților din cadrul IMM-urilor (figura 4), în intervalul 2007-2014, pentru întreprinderile de talie mijlocie a fost de 33,7%, pentru întreprinderile de talie mică a fost de aproximativ 38,4%, respectiv, pentru cele de talie mică a fost de circa 27,8%. Ponderea medie a numărului de salariați din cadrul IMM-urilor comerciale pe clase de mărime vis-a-vis de totalul salariaților din cadrul IMM-urilor comerciale în intervalul 2014-2015 a fost de 29,5% pentru întreprinderile mijlocii, 40,92% pentru cele mici, respectiv, de 29,5% pentru cele mici.

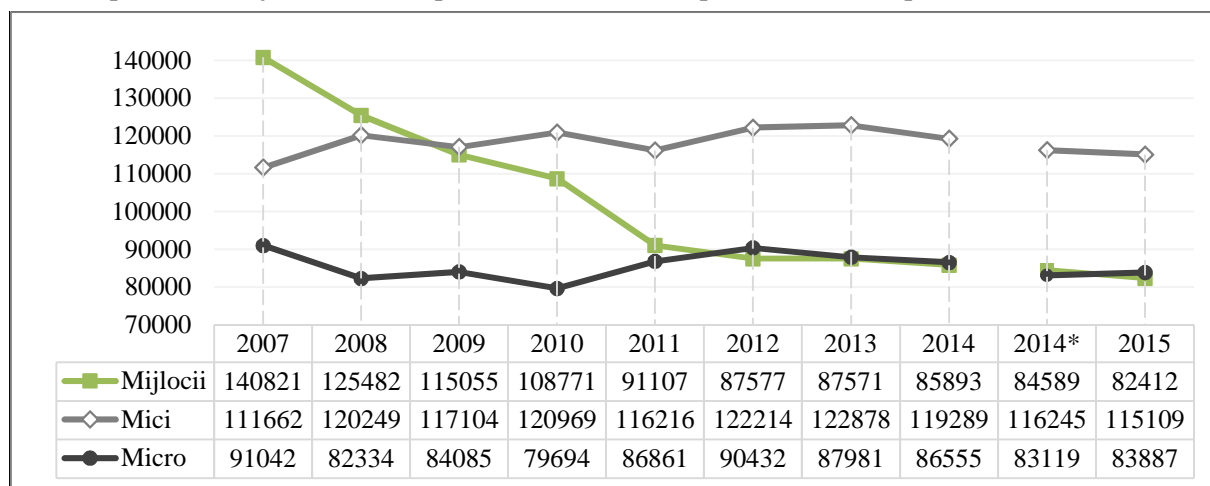

Figura 4. Dinamica numărului salariaților IMM-urilor pe clase de mărime, 2007-2015, persoane

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor BNS.

Astfel, se poate afirma, că cel mai mare număr de salariați a fost înregistrat în cadrul întreprinderilor mici, media pentru intervalul anilor 2007-2014 a fost de 118,8 mii de salariați. Comparativ cu celelalte clase de IMM-uri numărul de salariați, care activau în cadrul acestor întreprinderi în 2014, a fost mai mare decât numărul de salariați din cadrul aceluiași întreprinderi în 2007. Numărul maxim de salariați din cadrul întreprinderilor mici a atins maxima pentru tot intervalul în 2013 și a constituit circa 122,89 mii de salariați. Tendința numărului salariaților din cadrul întreprinderilor mici comerciale în intervalul 2014-2015 a fost în descrescătoare însă numărul acestora a rămas la fel de decalat de numărul de salariați din cadrul celorlalte două clase de IMM-uri comerciale, media fiind de 115,7 mii de salariați.

Numărul de salariați din cadrul întreprinderilor mijlocii pentru intervalul 2007-2014 a înregistrat o medie de 105,3 mii de salariați. Începând cu anul 2007 evoluția acestuia a fost în continuă scădere până la sfârșitul perioadei analizate. Astfel, dacă în 2007 în cadrul întreprinderilor mijlocii activau 140,8 mii de salariați, numărul acestora s-a diminuat la cifra de 85,9 mii de salariați spre anul 2014, cu aproximativ 54,9 mii de salariați mai puțin decât la începutul intervalului. Salariații din cadrul întreprinderilor mijlocii strict comerciale în intervalul 2014-2015 au înregistrat o medie de 83,5 mii de salariați, iar tendința a rămas aceeași ca și pentru primul interval.

Cifra salariaților din cadrul întreprinderilor de talie mică a înregistrat o medie de 86,1 mii de salariați pentru anii 2007-2014. Numărul maxim de salariați din cadrul întreprinderilor micro a fost înregistrat în 2007 și a constituit 91 mii de salariați, în timp ce minima a fost stabilită în 2010 și a constituit 79,7 mii de salariați. Prin urmare numărul de salariați ce activau în cadrul întreprinderilor micro în 2014 era mai mic față de numărul salariaților din cadrul aceluiași întreprinderi din 2007. În intervalul 2014-2015, numărul salariaților din cadrul întreprinderilor micro strict comerciale a înregistrat o ușoară creștere, de la 83,1 mii de salariați la 83,9 mii, media fiind de 83,5 mii de salariați.

Venituri din vânzări. Evoluția veniturilor din vânzări înregistrate de IMM pentru intervalul cuprins între anii 2007-2015 poate fi delimitat în două cadrane (figura 5), după cum urmează :

1. Intervalul cuprins între anii 2007-2009, unde evoluția veniturilor din vânzări înregistrate de către IMM-uri a fost în descrescătoare, minima fiind de 57,48 miliarde de lei, atinsă în 2009, cu un recul de -13,93% față de anul 2007;

2. Anii 2009-2014 au marcat o creștere continuă, maxima fiind atinsă la sfârșitul intervalului, în 2014 și constituind 83,65 miliarde de lei. Tendința IMM-urilor strict comerciale pentru anii 2014-2015 poate fi asociată, de asemenea, la acest cadran dat fiind comportamentul crescător al acesteia.

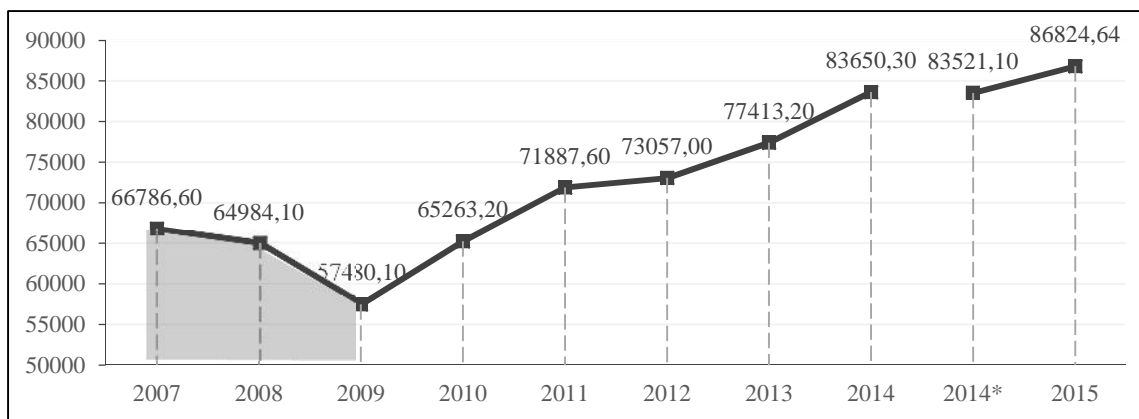

Figura 5. Evoluția veniturii din vânz ri ale IMM-urilor, 2007-2015, mil. lei

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor BNS.

În raport cu totalul veniturilor la nivel de țar , veniturile din vânz ri înregistrate de IMM-uri în intervalul de timp 2007-2014 constituie în medie circa 36,5%, aceasta variind pe o arie de aproximativ 13,2%. Extrema de vîrf a fost înregistrat la începutul intervalului, în anul 2007, atunci cota veniturilor din vânz ri înregistrate de IMM-uri față de veniturile din vânz ri înregistrate de întreprinderile autohtone a constituit aproximativ 45%, minima fiind de 31,8%, înregistrat la finele intervalului, în 2014. Ponderea IMM-urilor comerciale pentru intervalul de timp cuprins între 2014-2015 față de totalul întreprinderilor comerciale autohtone au continuat tendința descresc toare de pân în anul 2014, astfel, în 2015 ponderea veniturilor din vânz ri înregistrate de IMM-urile comerciale în totalul veniturilor din vânz ri înregistrate de IMM-uri la nivel de țar era de 30,8%.

Dup cum se poate observa din figura 6, dintre toate IMM-urile, cele mai mari venituri din vânz ri au fost acumulate de c tre întreprinderile mici, media veniturilor din vânz ri în intervalul de timp 2007-2014 înregistrate de acestea a constituit 36,09 mld. lei. În afar de anul 2009, evoluția veniturilor din vânz ri înregistrate de întreprinderile mici a fost în continu cre tere, anul 2009 fiind unicul an în care cifra veniturilor din vânz ri a fost mai mic decât anul pe care îl preceda, astfel, dac în 2008 cifra veniturilor din vânz ri a fost de 33,6 mld. lei, în 2009 acesta a sc zut la 29,1 mld. lei, dup care, în 2010 a revenit la valoarea de 34 mld. lei. Prin urmare, în 2014 veniturile din vânz ri înregistrate de întreprinderile mici au fost de 44,55 mld. lei. În intervalul 2014-2015 veniturile din vânz ri al întreprinderilor mici comerciale a fost în medie de 45,67 mld. lei.

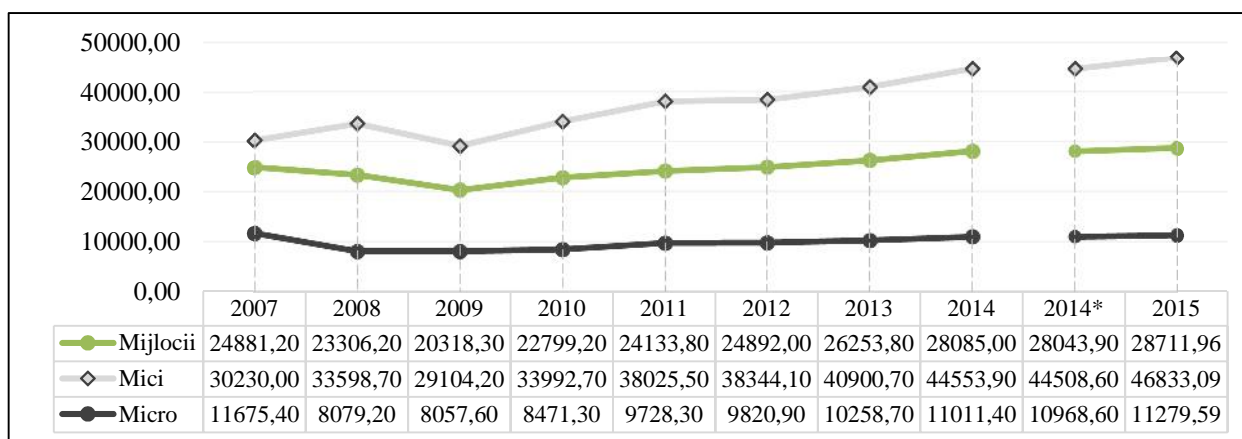

Figura 6. Evoluția veniturilor din vânz ri ale IMM-urilor pe clase de m rimi, 2007-2015, mil. lei

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor BNS.

Evoluția veniturilor din vânz ri înregistrate de întreprinderile mijlocii pentru intervalul de timp 2007-2014 poate fi delimitat în dou intervale: intervalul 2007-2009, în care veniturile din vânz ri au fost în continu descre tere, de la 24,88 mld. lei în 2007 la 20,32 mld. lei în 2009 i intervalul 2009-2014, care, contrar primului interval a fost marcat de o continu cre tere a veniturilor din vânz ri: de la 20,32 mld. lei în 2009 la

28,09 în 2014 și, respectiv, 28,71 mld. lei pentru întreprinderile strict comerciale în 2015. Media veniturilor din vânzări înregistrate de către întreprinderile mijlocii pe intervalul 2007-2014 a fost de 24,33 mld. lei, iar pentru întreprinderile strict comerciale în intervalul 2014-2015 a fost de 28,38 mld. lei.

Întreprinderile micro au înregistrat o medie a veniturilor din vânzări în intervalul 2007-2014 de 9,64 mld. lei. Evoluția veniturilor din vânzări a înregistrat o scădere bruscă în intervalul 2007-2008: de la 11,68 mld. lei la 8,08 mld. lei, după care a urmat o creștere continuă până în 2014. Astfel, în 2014 veniturile din vânzări din cadrul întreprinderilor micro au constituit 11,01 mld. lei, în 2015, pentru întreprinderile strict comerciale această cifră era de 11,28 mld. lei.

Concluzii

Pe decursul anilor 2007-2015, în Republica Moldova, din zece întreprinderi ce activau în cadrul economiei naționale, în medie, mai mult de jumătate erau parte din categoria IMM-urilor, iar din zece IMM-uri, în medie, mai puțin de jumătate erau parte din categoria întreprinderilor mijlocii, două din categoria întreprinderilor de talie mică și aproximativ jumătate erau parte din categoria întreprinderilor micro. Pentru toată perioada, evoluția numărului IMM-urilor a fost foarte aproape de evoluția numărului total de întreprinderi din Republica Moldova.

Evoluția numărului de salariați din cadrul IMM-urilor în intervalul 2007-2014 și 2014-2015 pentru IMM-urile comerciale a fost în scădere față de începutul intervalului. De altfel această tendință se poate urmări și la nivel global pentru toate întreprinderile autohtone, astfel, trendul ponderii numărului salariaților din cadrul IMM-urilor a variat pe o suprafață relativ mică față de totalul salariaților din Republica Moldova. Prin urmare, din zece salariați ce activează în cadrul întreprinderilor autohtone, în intervalul 2007-2015, în medie, aproximativ aseștia activau în cadrul unui IMM, dintre care, în medie, trei din zece salariați ai IMM-urilor activau în cadrul unei întreprinderi mijlocii, patru în cadrul unei întreprinderi mici și trei în cadrul unei micro întreprinderi.

Veniturile din vânzări înregistrate de IMM-uri în intervalul 2007-2014 și 2014-2015 pentru IMM-urile comerciale, au fost în creștere după anul 2009. Ponderea medie a veniturilor din vânzări înregistrate de către IMM-uri în aceste intervale a fost de 36,5% și 31,3% față de totalul veniturilor din vânzări înregistrate de către întreprinderile din Republica Moldova. Din totalul IMM-urilor, în medie, trei părți ale veniturilor din vânzări au fost asigurate de către întreprinderile mijlocii, cinci de către întreprinderile mici și, respectiv, o parte de către întreprinderile micro.

Referințe bibliografice

1. Activitatea întreprinderilor mici și mijlocii în Republica Moldova în anul 2015. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Chișinău, 2016. [Accesat 23 septembrie 2016]. Disponibil: <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5258>.
2. ACULAI, Elena. Perfecționarea politicii de susținere a IMM-urilor în Republica Moldova: îmbunătățirea reglementării activității persoanelor cu profesii liberale. Perfecționarea politicii de susținere a IMM-urilor în Republica Moldova: îmbunătățirea reglementării activității persoanelor cu profesii liberale: raport științific. Institutul Național de Cercetări Economice. Chișinău, 2016. 435 p.
3. ACULAI, Elena et al. Tendințele de bază în dezvoltarea IMM-urilor în Republica Moldova: rezultatele obținute și resursele utilizate = Basic trends in the development of small and medium-sized enterprises in Moldova: achieved results and used resources. In: Economie și Sociologie = Economy and Sociology. 2014, nr. 1, pp. 16-28. ISSN 1857-4130.
4. IAIȚIN, Tatiana. Dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii din Republica Moldova. In: Analele Institutului Național de Cercetări Economice. 2016, ediția a VII-a, nr. 1, pp. 36-40. ISSN 1857-3630, ISBN 978-9975-4326-6-5.

Recomandat spre publicare: 13.02.2017